

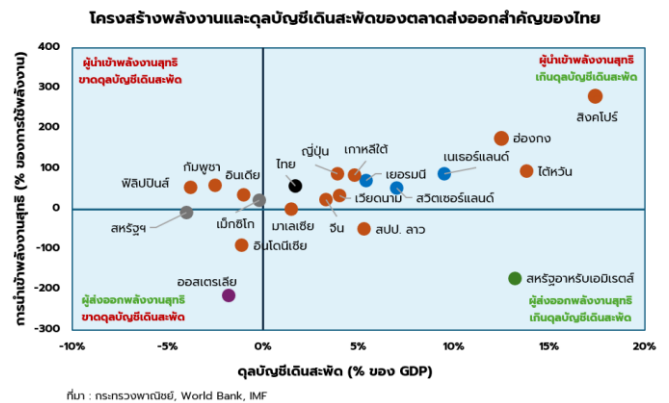
ส่อง Top 20 ตลาดส่งออกไทย...กับความเสี่ยงในวันที่ราคาพลังงานแพง

โดย ฝ่ายวิจัยธุรกิจ

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM BANK)

สงครามในตะวันออกกลางยังมีความไม่แน่นอนต่อเนื่อง แม้ปัจจุบันจะมีข้อตกลงหยุดยิงชั่วคราวและมีความคืบหน้าในการเจรจากันบางส่วน แต่ข้อเสนองของทั้งสหรัฐฯ และอิหร่านยังมีความเห็นไม่ตรงกันในหลายประเด็น และแม้ทั้ง 2 ฝ่ายจะตกลงกันได้และสามารถยุติสงครามได้จริง แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นคงไม่ได้หายไปทันที โดยเฉพาะราคาพลังงานที่มีโอกาสทรงตัวระดับสูงต่อไปอีกระยะ ล่าสุด สำนักงานสารสนเทศด้านพลังงานสหรัฐฯ (EIA) ได้ปรับเพิ่มคาดการณ์ราคาน้ำมันดิบเบรนท์ปี 2569 เป็น 96 ดอลลาร์สหรัฐฯต่อบาร์เรล เพิ่มขึ้นราว 40% จากปีก่อน ส่วนหนึ่งเป็นผลจากโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานหลายแห่งในตะวันออกกลางได้รับความเสียหายค่อนข้างมาก และอาจต้องใช้เวลานานพอสมควรในการซ่อมแซม ส่งผลให้ Energy Flow ไม่สามารถกลับมาเป็นปกติได้ในเร็ววัน นอกจากนี้ การขนส่งที่ติดขัด การเปลี่ยนเส้นทางเดินเรือ ค่าระวางและค่าประกันภัยที่สูง ปัจจัยเหล่านี้ยังเป็น Risk Premium ที่ฝังอยู่ในราคาน้ำมันที่ซื้อขายจริงไปอีกระยะ ล่าสุด Saudi Aramco บริษัทน้ำมันใหญ่ที่สุดในโลกก็ได้ปรับขึ้นราคาน้ำมันดิบที่ขายให้ประเทศในเอเชียสูงสุดเป็นประวัติการณ์ สะท้อนภาวะอุปทานน้ำมันที่ยังตึงตัวค่อนข้างมาก

ทั้งนี้ ต้นทุนพลังงานที่สูงขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย และเศรษฐกิจตลาดส่งออกสำคัญของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากพิจารณาตลาดส่งออก 20 อันดับแรก ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนราว 84% ของมูลค่าส่งออกรวมปี 2568 พบว่า แม้ตลาดส่วนใหญ่จะเผชิญต้นทุนพลังงานที่เพิ่มขึ้นเหมือนกัน แต่ผลกระทบและความเสี่ยงอาจต่างกันบ้างในบางมิติ ซึ่งในเบื้องต้นบทความนี้จะพิจารณาจากการพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ และรายได้จากต่างประเทศของประเทศไทย ว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยดูจากสัดส่วนการนำเข้าพลังงานสุทธิ (Net Energy Import) และดุลบัญชีเดินสะพัด (Current Account) ต่อ GDP เป็นหลัก ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มดังนี้

- **กลุ่มเปราะบาง** (เป็นผู้นำเข้าพลังงานสุทธิ และขาดดุลบัญชีเดินสะพัด) ได้แก่ ฟิลิปปินส์ กัมพูชา และอินเดีย โดยปัจจุบันฟิลิปปินส์ถือเป็นชาติแรก ๆ ที่ประกาศภาวะฉุกเฉินด้านพลังงาน กัมพูชาก็มีความเปราะบางจากการไม่มีโรงกลั่นและนำเข้าน้ำมันสำเร็จรูปเกือบทั้งหมด ขณะที่อินเดียแม้จะนำเข้าน้ำมันจากอิหร่านและรัสเซียได้บางส่วนแต่ก็ยังไม่เพียงพอ ซึ่งหากราคาพลังงานยิ่งสูงนานเท่าไรจะยิ่งเพิ่มต้นทุนการนำเข้าและซ้ำเติมดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศกลุ่มนี้ให้ขาดดุลมากขึ้น ขณะที่การส่งออกของประเทศเหล่านี้ก็มีมูลค่าเพิ่มไม่สูง ยังไม่สามารถชดเชยต้นทุนนำเข้าพลังงานที่สูงขึ้นได้ ท้ายที่สุดจะไปเร่งเงินเพื่อและกดดันสกุลเงินให้อ่อนค่าลง กลายเป็นวงจรไม่พึงประสงค์ไปเรื่อย ๆ นอกจากนี้ ประเทศเหล่านี้ยังขาดดุลการค้าต่อเนื่อง ทำให้ภาครัฐมีเครื่องมือในการบรรเทาผลกระทบได้ค่อนข้างจำกัด

• **กลุ่มเจ็บบ้าง แต่ยั่งยืนได้** (เป็นผู้นำเข้าพลังงานสุทธิ แต่เกินดุลบัญชีเดินสะพัด) ถือเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด ซึ่งกระจายตัวอยู่ในเอเชียและยุโรป โดยไทยก็อยู่ในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่พึ่งพาการนำเข้าพลังงานเกิน 50% แต่ยังมีโครงสร้างเศรษฐกิจและรายได้จากการส่งออกสินค้าและบริการที่ยังเติบโตดี โดยเฉพาะสินค้าเทคโนโลยีที่อยู่ในวัฏจักรขาขึ้นมาช่วยบรรเทาผลกระทบได้บางส่วน อาทิ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ เป็นต้น ขณะที่จีนแม้เป็นผู้นำเข้าน้ำมันรายใหญ่ที่สุดในโลก แต่ก็คิดเป็นสัดส่วนที่ไม่มากเมื่อเทียบกับการใช้พลังงานทั้งประเทศ เนื่องจากจีนมีการกระจายแหล่งพลังงานที่ค่อนข้างดี ทั้งถ่านหิน พลังงานหมุนเวียน และมีการซื้อพลังงานจากรัสเซียค่อนข้างมาก ทำให้อาจได้รับผลกระทบน้อยกว่า ในส่วนสิงคโปร์ที่มีสัดส่วนการนำเข้าพลังงานสุทธิสูงที่สุดในโลกกว่า 280% เพราะสิงคโปร์เป็น Regional Refinery Hub ที่นำเข้าน้ำมันดิบมากลั่นเป็นน้ำมันสำเร็จรูป แล้ว Re-export ไปยังประเทศอื่น อีกทั้งยังมีการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดต่อเนื่องจากการส่งออกสินค้าบริการมูลค่าสูงเช่นเดียวกับฮ่องกงมาซดเซยได้เพิ่มเติม

• **กลุ่มได้ประโยชน์บางส่วน** (เป็นผู้ส่งออกพลังงานสุทธิ แต่ขาดดุลบัญชีเดินสะพัด) ได้แก่ สหรัฐฯ ออสเตรเลีย อินโดนีเซีย โดยประเทศเหล่านี้ได้ประโยชน์บางส่วนจากราคาส่งออกพลังงานและสินค้าโภคภัณฑ์อื่น ๆ ที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสหรัฐฯ ที่อดีตเคยเป็นผู้นำเข้าพลังงานสุทธิ แต่หลังจากค้นพบ Shale Oil ก็ได้เปลี่ยนสถานะมาเป็นผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่ที่สุดในโลกและกลายเป็นผู้ส่งออกพลังงานสุทธิ ทำให้สหรัฐฯ ดูจะไม่ค่อยเป็นเดือดเป็นร้อนมากนัก เพราะไม่ได้พึ่งพาตะวันออกกลางเหมือนหลายประเทศในเอเชียและยุโรป ขณะที่ออสเตรเลียและอินโดนีเซียก็อาจได้ประโยชน์บางส่วนจากการเป็น Top 3 ผู้ส่งออกสินค้าโภคภัณฑ์ของโลกหลายชนิด อาทิ ถ่านหิน ก๊าซ LNG ปาล์มน้ำมัน นิกเกิล ลิเทียม เป็นต้น แต่ประเทศเหล่านี้ก็ยังคงเผชิญต้นทุนการนำเข้าสินค้าอื่น ๆ ที่สูงขึ้นซึ่งอาจกดดันการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด และเพิ่มภาระทางการคลังไม่ต่างจากประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะอินโดนีเซียที่มีนโยบายอุดหนุนราคาพลังงานโดยตรงจากงบประมาณภาครัฐ ทำให้ล่าสุด S&P เริ่มออกมาเตือนความเสี่ยงทางการคลังของอินโดนีเซียที่นำกังวลมากขึ้นหากสงครามยังยืดเยื้อ

• **กลุ่มยืดหยุ่น** (เป็นผู้ส่งออกพลังงานสุทธิและเกินดุลบัญชีเดินสะพัด) ได้แก่ มาเลเซีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (UAE) และ สปป.ลาว ซึ่งหากพิจารณา 2 ปัจจัยข้างต้นพบว่า ประเทศกลุ่มนี้อาจมี Buffer มากกว่าประเทศอื่น แต่ก็เชื่อว่าจะไม่มีปัญหาเลย โดยทั้งมาเลเซียและ สปป.ลาว ต่างก็เผชิญปัญหาราคาน้ำมันในประเทศที่เพิ่มขึ้นตามตลาดโลก โดยเฉพาะ สปป.ลาว ที่แม้เป็นผู้ส่งออกพลังงานสุทธิจากการส่งออกไฟฟ้าเป็นหลัก แต่ สปป.ลาว ยังต้องพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันสำเร็จรูปเกือบ 100% จากไทย ทำให้ปัญหาเงินเฟ้อและเงินกิปอ่อนค่าที่เริ่มผ่อนคลายลงก่อนสงครามอาจกลับมาก็เป็นได้ ขณะที่ UAE ก็เผชิญปัญหาการส่งออกพลังงานที่ทำได้ยากขึ้น จากช่องแคบฮอร์มุซที่ยังถูกปิด ทำให้อาจไม่ได้ผลประโยชน์เป็นกอบเป็นกำมากนัก

สุดท้ายนี้ ไม่ว่าสงครามจะจบเร็วหรือช้า การส่งออกไทยปี 2569 ก็ยังเต็มไปด้วยความไม่แน่นอนอยู่มาก โดยเฉพาะภาษีสหรัฐฯ ที่ยังคงค้างท่ออยู่ และประเทศคู่ค้าที่เปราะบางมากขึ้นตามต้นทุนพลังงาน ซึ่งนอกจาก 2 ปัจจัยข้างต้นแล้ว ผู้ประกอบการต้องพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ของประเทศคู่ค้าเพื่อประเมินความเสี่ยงควบคู่ไปด้วยทั้งดุลการคลัง หนี้สาธารณะ ทุนสำรองระหว่างประเทศ ตลอดจน Policy Space ของแต่ละประเทศที่จะช่วยดูดซับผลกระทบของ Energy Shock ได้มากนักน้อยเพียงใด และที่สำคัญที่สุดคือต้องเตรียมเครื่องมือป้องกันความเสี่ยง และมองหาโอกาสใหม่ ๆ อยู่เสมอ